

LLEI ANTITABAC, REDUCCIONS DE PREU I DEPENDÈNCIES

David Bueno i Torrens

Professor i investigador de genètica de la Universitat de Barcelona

Discriminació nicotínica

Per als que no som fumadors, i a la llarga també per a molts fumadors, l'aplicació de la nova llei antitabac és, si es fa correctament, una bona notícia. Durant massa anys la nicotina ha exercit un fort poder discriminatori sobre els no-fumadors, als quals no s'ha reconegut el dret a poder fer les activitats normals, com treballar, sense fum. Almenys inicialment, però, la llei antitabac continuarà mantenint tot el poder discriminatori de la nicotina, traslladant-lo també cap als fumadors. El continuarem patint els no-fumadors, que seguirem sense poder anar a prendre un refresc a molts bars, i ara, a més, també el patiran els fumadors, que no podran fumar en molts llocs on tenien per costum fer-ho, malgrat que el seu cos i la seva ment els ho demanin amb urgència imperativa, sota el terrible poder addictiu de la nicotina.

TOTHOM CONEIX ELS EFECTES PERNICIOSOS de fumar, i ningú del nostre entorn en pot al·legar ignorància. El fum del tabac conté unes 40 substàncies nocives per a la salut, que poden provocar diversos tipus de càncer com el de pulmó, vessaments cerebrals, malalties circulatories com infarts de miocardi, defectes de naixement i malalties pulmonars obstructives. A més, la nicotina estimula l'alliberament d'adrenalina, una hormona que incrementa la pressió sanguínia, afavorint les malalties cardiovasculars i provocant impotència.

A MÉS D'AQUESTES 40 SUBSTÀNCIES, el fum del tabac també inclou elements radioactius, amb poder carcinogen. De la mateixa manera que les lleties acumulen ferro, el tabac acumula poloni-210, com una central nuclear. Es calcula que els fumadors acumulen cada any uns 2,8 mSv de radiació (els milisieverts són la unitat de radiació absorbida), valor que contrasta vivament amb els 50 mSv que van rebre les persones que vivien a les àrees més contaminades al voltant de Txernóbil just després de l'explosió d'aquesta central nuclear. És a dir, que els pulmons d'un fumador absorbeixen durant 20 anys més radioactivitat que la que van rebre aquestes persones abans de ser evacuades.

SI COM JA HE DIT NINGÚ DEL NOSTRE ENTORN pot al·legar ignorància sobre la perillositat del tabac ¿per què continua havent-hi persones, especialment entre els joves, que comencen a fumar, i molts fumadors no ho poden deixar? Fixeu-vos que dic *no poden*, no pas *no volen*, perquè en el fons crec que és una mateixa cosa, com argumentaré tot seguit.

XAVIER RAMIRO

“Ara, per compensar les suposades pèrdues, les companyies tabaqueres, les úniques que surten beneficiades de la dependència nicotínica, han decidit rebaixar el preu del tabac per fer-lo més assequible als joves, els nous consumidors, perquè s'iniciïn en la cadena addictiva que els lligarà al tabac potser per a tota la vida”

LA SUBSTÀNCIA RESPONSABLE DE LA DEPENDÈNCIA al tabac és la nicotina, un alcaloide neuroactiu. Pocs segons després de ser inhalada arriba al sistema nerviós central, on fa que incrementi el nivell d'acetilcolina, un transmissor neuronal, que té un efecte estimulants. Certament, millora la memòria i facilita l'atenció i el temps de reacció, fenòmens la pèrdua dels quals perceben amb claredat els fumadors quan deixen de fumar. A més, de vegades fumar millora la depressió i altres trastorns afectius, com també ho fa l'alcohol. En aquest sentit, es considera que el tabac i l'alcohol són drogues crossa, que, si no es tenen en compte els seus efectes perniciosos, ajuden a fer més portables aquests trastorns.

EN QUALESVOL DEPENDÈNCIA, L'ADDICCIÓ es reforça cada cop que el cos rep la substància addictiva. En el tabaquisme, cada aspiració produeix un reforçament positiu de la dependència, de manera que si es fan 10 aspiracions per cigarreta, un fumador d'un paquet diari reforça el seu hàbit 200 cops cada dia. No hi ha cap altra droga que presenti un reforçament positiu tan important. A més, s'ha demostrat clínicament que els primers símptomes de dependència apareixen pocs dies després d'haver començat a fumar, malgrat que siguin poques cigarretes. És un procés ràpid, no pas gradual com tot sovint s'ha dit. També se sap que el grau de dependència i la rapidesa del procés d'addicció tenen un component genètic, relacionat amb els receptors de dopamina, un altre transmissor neuronal relacionat als estats de plaer.

TOTS AQUESTS FETS EXPLIQUEN LA DIFICULTAT a deixar de fumar, tant dels que volen però no poden, com en moltes ocasions dels que diuen que no volen, subjectes tots ells a la trampa addictiva imperativa de la nicotina. I també expliquen la facilitat d'esdevenir dependent del tabac, especialment entre els joves, on l'autocondicionament social és molt fort. Ara, per compensar les suposades pèrdues, les companyies tabaqueres, les úniques que surten beneficiades de la dependència nicotínica, han decidit rebaixar el preu del tabac per fer-lo més assequible als joves, els nous consumidors, perquè s'iniciïn en la cadena addictiva que els lligarà al tabac potser per a tota la vida. Ho permetrà el govern? D'això depèn, a la llarga, l'èxit de la llei antitabac.

VOLTA D'HORIZÓ Àrbitres del gust mediàtic

J.J. Navarro Arisa

L'intent d'observar l'actualitat i analitzar-la per mirar de donar-ne les claus d'una forma entenedora és una dedicació fascinant, però de vegades plena de dubtes i desenganys. És un desengany, per exemple, observar que la insistència d'uns en la precisió, l'exactitud, el matis i la bona tria dels adjectius coexisteix amb les incursions d'altres amb la grolleria, la pràctica d'acudits dolents o la nul·la cura per informar i proporcionar arguments útils per entendre el que passa. Són fenòmens relativament normals i molt poc sorprenents al món de la comunicació, i rarament hi ha algú en condicions de tirar la primera pedra o situar-se per damunt dels altres.

En aquest panorama, de vegades decebedor, hi ha tanmateix una cosa que encara disgusta més. Són els autoanomenats àrbitres de la veritat, el bon gust i la suposada qualitat mediàtica, sempre disposats a la desqualificació, el desdeny, la prepotència i la suficiència. Generalment, aquests suposats jutges del que és bo i acceptable i el que és deficient o de mala qualitat juguen amb les cartes marcades, perquè ells són els primers a practicar —més subtilment, això sí— el que condemnen en els altres amb tanta suficiència.

Aquest humil cronista, modesta partícula subatòmica a l'univers mediàtic, no té cap intenció de defensar ningú. Que cadascú carregui el pes dels seus errors, grolleries i insuficiències. Tanmateix, el cronista tampoc no se sent impressionat pels repartidors de qualitat que són els primers a practicar, quan els convé, la manipulació, els sectarisme i l'assetjament o persecució de qualsevol dissident. Potser això era la qualitat en temps de Stalin, però a començament del segle XXI no és, ni de bon tros, cap exemple per a ningú. Els errors i grolleries valen més que la falsa i arrogant possessió de la veritat.

LA NOSTRA SITUACIÓ CULTURAL

Alfons Quintà

Advocat i periodista

Llengua o politiqueig

Vaig parlar amb un nombre immens de persones. Mai he oblidat el que va dir-me, citant-lo després, Pedro Etxenike. Havia estat conseller d'Educació en el primer govern Garaikoetxea (1980-1984) i també de Cultura (1983-1984). Llavors era catedràtic de física de la matèria condensada a la Universitat de Donostia.

“Prefereixo —em digué— un poble no independent, amb la seva llengua, a un poble independent sense la seva llengua”. Ara Etxenike potser estaria d'acord a creure que a Catalunya es parla massa d'anar vers la independència —pel camí d'augmentar el poder polític o administratiu autòcton— i massa poc de la nos-

tra situació lingüística i cultural. Cadascú ho pot valorar segons li permeti la seva ciència i la seva consciència, però el resultat pot acabar sent desastrós. De moment, ja hem reculat, respecte a la resta de l'Estat, quant a consum de productes culturals, mentre, en canvi, ai las, els superem en inflació i en despeses políti-

ques que ens hauríem d'haver estalviat. Així, lleigeixo a *El Punt* de diumenge que el tripartit gasta un 267 per cent més en lloguer de xofers i cotxes. És un gran d'un gran paller. Anem a un altre paller. La setmana passada vaig voler comprar un exemplar de *La pell de brau* de Salvador Espriu, perquè fa poc havia regalat el meu

vell exemplar a un amic meu del *Financial Times*, que tan bé s'acaba de portar, una vegada més, amb Catalunya. Després de diverses visites infructuoses a llibreries, un amic llibreter va dir-me que està exhaurit des de fa uns quinze anys. Cal valorar-ho recordant la disjuntiva exposada per Etxenike.